

1. Ove godine obeležava se 60. godišnjica ekonomskih odnosa Austrije i Srbije. Otprilike toliko traju i politički odnosi dve zemlje, koji su u ovom periodu imali svoje amplitude, u zavisnosti od globalnih političkih kretanja. Kako biste danas ocenili političke odnose dve zemlje?

Politički odnosi dve zemlje traju znatno duže od 60 godina. Austrija je otvorila svoj konzulat u Beogradu 1836. godine i time postala prva država koja je uspostavila diplomatske odnose sa Srbijom. Nesporno je da su brojni istorijski događaji ove odnose stavljali pred velika iskušenja, ali sa zadovoljstvom možemo reći da su oni u poslednjoj deceniji u konstantnom usponu i da ih karakteriše jedan nov kvalitet. Današnji srpsko-austrijski odnosi zbog svoje sveobuhvatnosti u mnogome prevazilaze okvire klasičnih bilateralnih odnosa. Oni su prijateljski i partnerski. Mnogo je faktora koji tome doprinose – blizina, istorijsko nasleđe, veliki broj naših građana koji žive i rade u Austriji, veoma intenzivan politički dijalog i, pre svega, zajednička vizija Evrope. Ostaje razlika u gledištima na pitanje Kosova i Metohije, ali nastojimo da ono ne bude prepreka produbljivanju svih vidova bilateralne saradnje, tamo gde su nam potrebe i interesi zajednički.

2. Nekoliko puta ste rekli da nova vlast ne znači i novu politiku. Šta to konkretno znači kada su u pitanju budući bilateralni odnosi sa Austrijom?

Kada kažem da smo veoma zadovoljni stanjem bilateralnih odnosa danas, onda želim da istaknem da su oni odraz kontinuiteta, poverenja, ali i napora svih onih koji su prepoznali značaj dijaloga, nakon perioda koji je bio obeležen neslaganjima u odnosima dve države. Trenutno stanje, ali pre svega značajni potencijal za saradnju, obavezuju nas da nastavimo ovim putem, gradeći nove mostove između dva naroda, povezujući se kako bismo prebrodili efekte ekonomske krize, sarađujući radi unapređenja društvenog ambijenta i postizanja dugoročne stabilnosti na području zapadnog Balkana.

3. Ne jednom i iz obe zemlje stižu poruke da ima dosta prostora za unapređenje i ekonomskih i političkih odnosa Austrije i Srbije. Gde Vi vidite mogućnost ali i nužnost za intenziviranje saradnje?

U vremenu krize, privlačenje investicija i ekonomski razvoj nameću se kao imperativ. Upravo u ekonomiji, dve zemlje su dostigle zavidan nivo odnosa. Austrija je godinama unazad najveći investitor u srpsku privredu, njene kompanije su u poslednjih deset godina uložile preko 3 milijarde evra, zaposlile više od 20.000 ljudi i u mnogome doprinele da uhvatimo korak sa savremenim trendovima poslovanja. Treba izdvojiti i bankarski sektor, gde austrijske banke imaju značajan udeo. Međutim, ne možemo reći da su potencijali saradnje iscrpljeni. Prostor za dodatni investicioni angažman vidimo pre svega u saradnji na realizaciji velikih infrastrukturnih projekata u Srbiji, u energetici, naročito u obnovljivim izvorima energije, gde Austrija zauzima jednu od vodećih pozicija u Evropi, kao i sektoru usluga. Kroz intenzivan dijalog otvaraju se i druga polja gde bi nam austrijska iskustva mogla biti od koristi – bilo da je reč o uspostavljanju povoljnog ambijenta za privređivanje, socijalnom dijalogu ili obrazovanju.

Odnose sa Austrijom izdvaja to što postoji mnoštvo pojedinaca, na obe strane, koji predstavljaju vezu između dve države – bilo da oni žive i rade u Austriji, posluju u Srbiji, studiraju u Beču ili su jednostavno znatiželjni da bolje upoznaju jednu od zemalja. Upravo su ti pojedinci najveća šansa za još čvršće veze i odlična mogućnost za predstavljanje nove slike o Srbiji.

4. Koliko je za Srbiju značajna podrška Austrije u procesu evrointegracija i kako ocenjujete dosadašnju saradnju sa Austrijom u tom smislu?

Austrija je od kako je postala članica EU, 1995. godine, kao prioritetan cilj svoje politike označila podršku širenju EU na zemlje centralne i istočne Evrope. Ona tu politiku konsekvantno sprovodi. Za Srbiju je značajno što po pitanju jednog od glavnih spoljnostopolitičkih prioriteta može da računa na austrijsku podršku. Ona je više puta demonstrirana konkretnim potezima, poslednji put u februaru ove godine, slanjem zajedničkog pisma šefova diplomatija Austrije, Italije i Francuske njihovim kolegama u EU u kojem je upućena podrška odobravanju Srbije statusa kandidata za članstvo u EU. Austrija ne samo da shvata značaj zapadnog Balkana za uspešno okončanje projekta ujedinjenja Evrope, već poseduje i razumevanje za određene specifičnosti regiona prilikom realizacije tog cilja.

Dosadašnja podrška Austrije odvijala se direktno, kao npr. kroz "twinning" projekte, ali i indirektno, kroz projekte finansirane iz fondova EU, a čiji je Austrija značajan kontributor.

5. Srbija je, kako se nedavno izrazio Vaš austrijski kolega, gospodin Špindeleger, zamolila Austriju i za pomoć u vezi sa rešavanjem kosovskog pitanja. Šta se konkretno očekuje od Austrije?

Naša politika po pitanju Kosova i Metohije je jasna – želimo da kroz dijalog dođemo do održivog rešenja koje će dugoročno stabilizovati region. Za to je neophodan uticaj i angažman svih involviranih, posebno EU i UN, i izbalansiran pristup kako bi se došlo do istorijskog pomirenja srpskog i albanskog naroda. Našu posvećenost tom cilju demonstrirali smo spremnošću da dijalog sa Prištinom podignemo na viši politički nivo, a naše planove ćemo podeliti sa Briselom – Evropskom komisijom, ali i našim prijateljima, među koje svakako spada i Austrija. Iako na status Kosova i Metohije gledamo različito, postoje pitanja gde očekujemo podršku austrijske strane – garancija za bezbednost svih na Kosovu i Metohiji, suštinski napredak po pitanju povratka raseljenih lica, zaštita svojine fizičkih i pravnih lica, zaštita kulturnog i verskog nasleđa i vidljivi pomaci na rasvetljavanju zločina i krivičnih dela prema nealbanskom stanovništvu. Mišljenja smo da su ova pitanja, od kojih neka predstavljaju osnovne tekovine demokratskog društva, od interesa ne samo za Austriju, već i ostale članice EU.

6. Sa gospodinom Špindelegerom ste se nedavno sreli u Njujorku kada ste razgovarali, između ostalog i o Kosovu i Metohiji. Koji je stav Austrije po pitanju ne samo priznavanja Kosova, već i u vezi sa dodatnim uslovima EU o kojima se govori u poslednje vreme?

Austrija, zbog svog ekonomskog i političkog prisustva u regionu, poseduje određeni senzibilitet za zbivanja na Balkanu, tako da od Beograda ni ne očekuje priznavanje jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova. Ona unutar EU pripada onoj grupi zemalja koje nedvosmisleno podržavaju nastavak procesa proširenja EU na države zapadnog Balkana i u okviru svojih mogućnosti utiče na odluke evropskih institucija u vezi sa tim pitanjem. Međutim, kao članica EU u potpunosti se pridržava uslova koji su u pogledu nastavka našeg procesa evropskih integracija, odnosno dobijanja datuma za početak pregovora, definisani mišljenjem Evropskog saveta krajem prošle godine i najnovijim izveštajem Evropske komisije o napretku.

7. U kom pravcu vidite budući razvoj saradnje u okviru Dunavske strategije EU, na čemu

se do sada malo uradilo uprkos velikim potencijalima koje ova strategija nudi u ekonomskoj i političkoj sferi?

Ne bih se složio da je malo urađeno u okviru Dunavske strategije EU. Strategija je uspešno prošla kroz prvu i najvažniju fazu – pripremu i usvajanje. Od izuzetnog je značaja što je Dunav prepoznat kao arterija koja spaja Evropu, a još važnije što je Strategija "spojila" članice EU, zemlje kandidate i one koje to nisu. Uticaj Austrije je u tome bio odlučujući. Nije realno očekivati da Strategija sada u punoj meri razvije svoje potencijale, imajući u vidu da je usvojena u junu 2011. godine, a da će postati potpuno operativna tek po usvajanju novog budžeta EU za period od 2014. do 2020. godine. Uprkos tome, ona već daje konkretne rezultate i to je ono što raduje. Jedan od njih je i podrška razvoju podunavskih opština, kroz uređenje vodosnabdevanja u Velikom Gradištu i revitalizaciju tvrđave Golubac, ukupne vrednosti 20 miliona evra. Ove projekte delom finansira i Austrija, kroz sredstva Austrijske razvojne agencije (ADA). Ovaj i budući projekti veoma jasno pokazuju značaj Dunavske strategije EU i motivišu nas da u njoj i ubuduće aktivno učestvujemo.

8. U Austriji živi, radi ili se školuje skoro 300.000 naših sunarodnika. Da li u vezi sa ovom činjenicom i viznom liberalizacijom postoje neka nerešena pitanja sa Austrijom?

Kada govorimo o brojnosti naše zajednice u Austriji, uglavnom se služimo procenama, delimično jer je reč o drugoj, odnosno trećoj generaciji emigranata, ali i jer je deo naših državljana u međuvremenu stekao austrijsko državljanstvo. Međutim, ono što sa pouzdanošću možemo reći je da je naša zajednica dobro integrisana u austrijsko društvo i da sa stanovišta prava i statusa naših državljana ne postoje otvorena pitanja. Iako je naizgled bila logična, odluka o viznoj liberalizaciji podrazumevala je preduzimanje velikih napora u cilju ispunjenja kriterijuma. Efekti bezviznog režima, praktični i psihološki, dobro su poznati našim građanima. Vizna liberalizacija je nažalost dovela i do toga da pojedinci zloupotrebljavaju mogućnost slobodnog putovanja u zemlje Evropske unije u nadi da će u tim zemljama dobiti azil. Mi vrlo ozbiljno shvatamo ovaj problem i intenzivno sarađujemo sa zemljama gde postoji povećani broj lažnih azilanata da se ovaj problem prevaziđe.

9. I Austrija, ali i sve druge zemlje sa investicionim potencijalima, priželjkuju regionalnu stabilnost, kao jedan od bitnih preduslova za povećani interes investitora i sigurnost njihovih investicija. Kako Vi ocenjujete političku situaciju u regionu i buduća kretanja na tom planu?

Stabilnost je ne samo interes investitora, već u prvom redu nešto što građani ovog regiona zaslužuju nakon tragičnih događaja iz skorije prošlosti. Mislim da ta svest postoji i kod političkih aktera, što je vidljivo po kvalitetu političkog dijaloga, koji je sve bolji. Veliki izazov za sve države predstavlja ekonomska kriza, ali ona istovremeno demonstrira koliko je značajno da zemlje sličnih problema i sličnih ekonomija sarađuju u njenom prevazilaženju. Očekujem da će, i nezvano za proces evropskih integracija, zemlje u regionu unapređivati svoje odnose i produbljivati saradnju, pre svega jer su zbog kulturoloških i istorijskih veza upućene jedne na druge.

10. Često se čuje da Srbija mora postati članica NATO ako želi da uđe u Evropsku uniju.

Austrija je zemlja koja vodi politiku neutralnosti isto kao i Srbija. Šta možemo da naučimo od Austrije na ovu temu i da li su njihova iskustva primenjiva na Srbiju?

U skladu sa Deklaracijom Narodne skupštine Republike Srbije o nepristupanju postojećim vojnim blokovima, Srbija nema nameru da pristupi nijednom aktuelnom vojnom savezu. Srbija je, kao i Austrija, članica NATO programa „Partnerstvo za mir“ i nastoji da unapredi saradnju u okviru tog partnerstva i iskoristi sve raspoložive mehanizme ovog programa. U tom smislu, za nas su od posebnog značaja iskustva austrijskog „modela“ vojne neutralnosti, koji podrazumeva članstvo u EU i aktivno učešće u programu „Partnerstva za mir“ i veoma intenzivnu saradnju u oblasti odbrane i bezbednosti sa NATO, a sve to bez namere za punopravnim članstvom u NATO.